

ВПЛИВ ТОЛЕРАНТНОСТІ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВІЙНИ

На співробітників Національної поліції України покладена визначальна місія – забезпечення правопорядку й законності в країні. В умовах війни поліції доводиться мати справу з різного роду воєнними злочинами, на кшталт кіберзлочинності, мародерства, сексуального й фізичного насильства стосовно жінок, дітей та мирного населення загалом. Все це завдає болісних переживань, травм та надзвичайного стресу поліцейським. Хоча науково доведено, що особистість працівника поліції є емоційно стійкішою до різного роду стресу на відміну від інших верств населення, однак науковці впевнені, що тривала дія стресових факторів має катастрофічні наслідки для їх психічної цілісності та здоров'я в цілому. У зв'язку з цим варто дослідити вплив толерантності як ціннісної складової професії правоохоронця на стан його психічного здоров'я в умовах війни.

Проблема утвердження ідеалів толерантної особистості є необхідною вимогою у процесі становлення ціннісних орієнтацій майбутніх правоохоронців та фундаментальною засадою у забезпеченні функціонального розвитку їх психічного здоров'я. У Філософському енциклопедичному словнику висвітлено сутність толерантності як доброзичливе або, принаймні, стримане ставлення до індивідуальних та групових відмінностей (релігійних, етнічних, культурних, цивілізаційних) [4]. Однак, на думку багатьох учених, толерантність не є пасивною рисою та виходить за межі суто терпимості. Зокрема, вона означає не поступку, поблажливість чи потурання, а передусім активну позицію, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини, відмову від догматизму й абсолютизму [2].

Л. Почебут, визначаючи толерантність як стійкість до тиску з боку інших, доброзичливість, захист своєї гідності та своїх інтересів, при повазі до інтересів іншої людини, виокремлює наступні атрибути толерантності: стійкість до впливу, тиску з боку Іншого; визнання права Іншого мати свою думку; асертивність – захист своєї думки, своїх ідей, інтересів при визнанні права Іншого мати і відстоювати свої ідеї й інтереси. Підкреслюючи комплексний характер толерантності, вчені виокремлюють чотири аспекти її вивчення: як психологічної стійкості, як системи позитивних установок, як сукупності індивідуальних якостей, як системи особистісних і групових цінностей [3].

Проблема толерантності тісно пов'язана з проблемою психічного здоров'я правоохоронця. Складовими психічного здоров'я є: усвідомлення та відчуття цілісності свого фізичного та психічного «Я»; постійність та ідентичність переживань в однотипних ситуаціях; критичне ставлення до себе і своєї діяльності; психічні реакції, що адекватні (відповідні) впливу середовища; керування своєю поведінкою відповідно до встановлених норм, правил, законів; здатність планувати певні події та процеси власної життєдіяльності та

реалізувати їх; здатність змінювати свою поведінку залежно від життєвих обставин.

У ситуаціях гострої напруги в роботі поліцейського за відсутності достатнього рівня толерантності можуть виникати психічні та психосоматичні відхилення, що ведуть до виникнення різноманітних захворювань. Одним із таких відхилень є невротизація особистості. Толерантність до екстремальних ситуацій означає здатність переживати невдачі, дискомфорт і всі ситуації, коли очікування себе не виправдовують, не відчуваючи при цьому стан катастрофи і не впадаючи в депресію [1].

Толерантність є невід'ємною характеристикою сучасної дійсності в цілому і багатьох професійних ситуацій в роботі поліцейського зокрема. Професійна діяльність працівників Національної поліції України в умовах війни характеризується екстремальним, кризовим характером. Здатність фахівця успішно функціонувати й виконувати поставлені завдання в ситуації постійних змін, конфліктності, психічної напруги на сьогодні є однією з найважливіших компетентностей правоохоронця.

Толерантність забезпечує психологічну безпеку особистості поліцейського, виявляється у здатності зберігати стійкість у середовищі з різними параметрами, в тому числі і з психотравмуючими; в опірності деструктивним внутрішнім і зовнішнім впливам, що відбивається в переживанні особистістю захищеності/незахищеності в конкретній життєвій ситуації. Вона виконує функцію поведінкової та діяльнісної регуляції, є важливим компонентом життєвої позиції правоохоронця, сприяє збереженню цілісності, а відтак і психічного здоров'я.

Література:

1. Ляпунова В. А. Функції толерантності як соціально значущої цінності. *Збірник наукових праць: педагогічні науки*. 2016. Том 3. С. 119–122.
2. Пірен М. І. Толерантність – дієвий чинник злагоди та консолідації в сучасному українському суспільстві. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2015/06/08.pdf>
3. Терещенко К. В. Толерантність як детермінанта психологічного здоров'я особистості. *Актуальні проблеми психології*. Том I. Вип. 57. С. 90–95.
4. Філософський енциклопедичний словник / голова редкол. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис. 2002. 742 с.

Наталія Григор'єва
Донецький державний університет внутрішніх справ
Науковий керівник – Ірина Федорчак

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ЛЮДСЬКУ СВІДОМІСТЬ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Гібридні конфлікти передбачають наявність різних складових, у тому числі й інформаційної, яка набуває подекуди більш важливого значення, аніж військова [2]. Інформаційна війна є одним із найефективніших інструментів